

Aan: leden van de gemeenteraad van Drimmelen
i.a.a. het college van B&W

Van: Rekenkamer West-Brabant

Betreft: **keuze onderzoeksonderwerp; onderzoeksplan 2023**
31 maart 2023

Geachte raadsleden,

Per brief van 15 februari j.l. informeerden wij u over de wijze waarop wij wilden komen tot de keuze van ons eerst onderzoeksonderwerp.

Op basis van ons verzoek om onderwerpen in te dienen, ontvingen we drie reacties, te weten:

1. Huisvesting arbeidsmigranten
2. Samenspel tussen raad, college en organisatie (inclusief raadsvoorstellen en P&C-cyclus)
3. Data-beveiliging, ICT, informatieveiligheid en privacy binnen de gemeente

Deze onderwerpen hebben wij (op basis van een korte analyse) getoetst aan de selectiecriteria en per onderwerp ons commentaar op schrift gesteld (zie bijlage 1).

Onze conclusie was dat het onderwerp 1. *huisvesting arbeidsmigranten* op zich onderzoekwaardig is: het scoort hoog op de selectiecriteria (groot maatschappelijk/economisch belang, hoog op de politieke agenda, er is beleid dat aan evaluatie toe is en er zijn risico's aanwezig) en het leent zich prima voor rekenkameronderzoek.

Bij het onderwerp 2. *Samenspel raad, college en organisatie* hadden wij twijfels, omdat de antwoorden op veel vragen pas uitkristalliseren als de herziening van de vergaderstructuur is opgepakt.

Indien echter de scope wordt toegesneden op de vraag in hoeverre de raad kan (bij)sturen op de programmabegroting, tussenrapportages en jaarstukken, dan zou dit wel een onderzoekwaardig thema zijn (met als insteek: hoe is het samenspel in de P&C-cyclus geregeld en werkt dit goed?, en: hoe SMART, consequent en coherent zijn de P&C-documenten?). Dan levert het ingrediënten op voor sturing c.q. monitoring van effectiviteit en doelmatigheid van beleid & uitvoering.

Het thema 3. *data- en privacybeveiliging en ICT* is weliswaar belangrijk, maar achten wij op dit moment niet zinvol, los van de andere manieren die de raad heeft om dit te (laten) beoordelen.

Vervolgens hebben wij onze voorlopige keuze voorgelegd aan en besproken met het presidium, op 14 maart. Tijdens dit overleg waren er zowel voorstanders van thema 1 als van 2.

Na ampele discussie kon het presidium zich vinden in het eerste thema.

Op basis van dit draagvlak, heeft de rekenkamer besloten het onderzoek uit te gaan voeren naar **huisvesting arbeidsmigranten**.

Keuzes voor de andere drie gemeenten

De rekenkamer heeft voor de andere gemeenten de volgende onderzoeksonderwerpen gekozen:

- Bergen op Zoom: Armoede- en schuldhulpverlening; brede scope
- Etten-Leur: Armoede- en schuldhulpverlening; brede scope
- Roosendaal: Burgerparticipatie (incl. inwonerwijkraden en jongeren); brede scope

De onderzoeken worden gedaan binnen het ons ter beschikking gestelde budget.

Vervolg

Wij zullen een kort vooronderzoek doen om het thema (en de uitvoerende partijen) goed in beeld te krijgen, en de precieze scope van het onderzoek te bepalen. Zoals al in onze brief van 15 februari gesteld, is het mogelijk (en wat ons betreft ook wenselijk) dat er een klankbordgroep – bestaande uit enkele raadsleden komt – die met ons hierover spart. Dat kreeg instemming van het presidium. Via de griffie zullen wij contact met de fracties opnemen.

Dit vooronderzoek zal leiden tot een onderzoeksopzet, op basis waarvan wij de uitvoering van het onderzoek in gang zetten. Over deze onderzoeksopzet zal overleg zijn (waarschijnlijk met de klankbordgroep) en nadien aan de raad ter kennis gebracht.

Vervolgens wordt de keuze voor de onderzoeker(s) gemaakt en start het onderzoek.

Mogelijke vragen kunt u rechtstreeks aan ons stellen, via onze secretaris, de heer Skip Anker (s.anker@roosendaal.nl of 06-25326725).

Met groet,
namens de Rekenkamer,

Frits van Vugt (voorzitter)

Ingekomen onderzoeksonderwerpen

1. Huisvesting arbeidsmigranten (CDA)

Toelichting door de fractie:

Thema's:

- a) Toetsing uitvoering aan het huidige beleid
- b) Toetsing afgeven vergunningen t.o.v. bestemmingsplannen

Reactie Rekenkamer:

Arbeidsmigranten leveren een essentiële bijdrage aan de economie in Drimmelen. In 2020 is het beleid over de huisvesting arbeidsmigranten hernieuwd en in 2021 zijn in regionaal verband afspraken gemaakt over zowel de huisvesting van arbeidsmigranten, maar ook over hun welzijn/gezondheid en afspraken met bedrijven. Zie:

- *Beleid logies / huisvesting arbeidsmigranten (herzien 2020)*
- *Afsprakenkader arbeidsmigranten Regio West-Brabant*

In de Raadsbrief over dit regionaal afsprakenkader (8 juni 2021) is geconstateerd dat corona eens te meer duidelijk heeft gemaakt onder welke slechte omstandigheden groepen arbeidsmigranten in ons land werken en verblijven.

Volgens de Rekenkamer is een onderzoek naar de (voortgang van) de uitvoering van zowel de lokale als de regionaal gemaakte afspraken zeer geschikt om nu aan te pakken. Daarbij kan ook worden meegenomen de uitwerking van de motie van de raad (juni 2021) om bevorderen dat goedkope woningen beschikbaar moeten zijn voor starters en niet worden opgekocht voor tijdelijke huisvesting van arbeidsmigranten.

Wel is het belangrijk vooraf de scope van een dergelijk onderzoek te bepalen. De voorgestelde scope betreft de huisvestingsproblematiek sec. Een bredere scope kan ook betreffen: de arbeidsmarktaspecten, het welzijn en de gezondheid van de migranten (deze thema's maken wel deel uit van de regionale afspraken). Vooralsnog gaat de Rekenkamer uit van de huisvestingsscope, gelet op de vraagstelling (en het budget).

2. Samenspel tussen raad, college en organisatie (inclusief raadsvoorstellen en P&C-cyclus) (Groen Drimmelen)

Toelichting door de fractie:

Onderzoeksvragen: ¹

- a) Welke spelregels zijn vastgelegd voor de interactie tussen raad, college en organisatie en binnen de raad?
- b) Hoe wordt hiermee in de praktijk omgegaan en hoe wordt dat beleefd?
- c) Hoe is de rolverdeling tussen raad, college en organisatie?
- d) Wordt er ook volgens die rolverdeling gehandeld en hoe wordt dat ervaren? Hoe laat de cultuur tussen raad en college (en andersom) zich het beste beschrijven?
- e) Hoe wordt de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol van de raad beoordeeld (gerelateerd aan de P&C producten)?

¹ De Rekenkamer Montferland heeft zo iets ooit onderzocht

- f) Hoe verloopt de informatievoorziening tussen raad en college (gerelateerd aan de kwaliteit van de raadsvoorstellen)?
- g) Hoe is de ondersteuning vanuit de ambtelijke organisatie en hoe wordt dat ervaren (uitsplitsen naar griffie en ambtelijke organisatie)?
- h) Welke raadsinstrumenten worden wel en welke niet gebruikt?
- i) Hoe wordt de praktijk van het vergaderen beoordeeld?
- j) Hoe wordt de externe oriëntatie van de raad, het college en de ambtelijke organisatie beoordeeld?

Reactie Rekenkamer:

Naar wij hebben begrepen is er binnen het presidium de afspraak gemaakt dat de vergaderstructuur en de aanlevering van stukken door college aan de raad nader onder de loep worden genomen. In dergelijke processen is het gebruikelijk dat dan breed naar e informatievoorziening tussen ambtelijke organisatie – college – raad wordt gekeken.

Het lijkt de Rekenkamer zinvol om eerst deze ontwikkeling in te zetten vooraleer daar een onderzoek naar te doen. Dat kan alsnog later als de verbeterpunten zijn ingevoerd en enige tijd daarmee is gewerkt. Daarmee lijken de onderzoeksvragen a, b, c, d (deels), f en i in ieder geval gecoverd.

Blijven over de vragen naar de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol van de raad, mede in relatie tot de P&C-instrumenten (vragen e, h en j), en de vraag naar de ondersteuning van de raad (vraag g).

De precieze scope van onderzoeksvraag e. is volgens de Rekenkamer nog niet duidelijk. Is daarbij vooral de vraag aan de orde in hoeverre de raad goed kan (bij)sturen op de P&C-instrumenten (vooral op de programmabegroting) en zijn controlerende rol goed kan uitoefenen (vooral aan de orde bij de tussenrapportages en jaarstukken)? Dat zou een prima onderwerp voor een rekenkameronderzoek kunnen zijn. Bijv. toegespitst op de drie w-vragen:

Hoe SMART, consequent en coherent zijn programmabegroting, tussenrapportages en jaarstukken, in termen van de drie w-vragen:

- *Wat wil de gemeente op korte en (middel-)lange termijn bereiken?*
- *Wat gaat ze daarvoor doen?*
- *Wat gaat dat kosten?*

Een dergelijk onderzoek kan handvatten geven voor de sturing (vanuit de raad) op en monitoring van de effectiviteit en doelmatigheid van beleid en uitvoering. Juist aan het begin van de nieuwe raadsperiode is het momentum om dat te doen

3. Data-beveiliging, ICT, informatieveiligheid en privacy binnen de gemeente (vvd)

Toelichting door de fractie:

Bij de begroting krijgen we vaak te horen dat onze ICT-systemen achterlopen of dat we op het gebied van de gegevensbescherming van onze inwoners nog gevaar lopen. Je hoort steeds vaker dat overheden en instanties gehackt worden of het slachtoffer worden van ransomware, vandaar de vraag of de Rekenkamer dit jaar onderzoek kan doen in onze gemeente hoe veilig de informatie van onze inwoners is en of onze ICT-systemen met allerlei vertrouwelijke documenten wel voldoende beveiligd zijn.

Reactie Rekenkamer:

Op zich is dit een relevant onderwerp. Maar de rekenkamer constateert dat de gemeente nog in een transitie zit t.a.v. ICT vanwege de uitbesteding aan de gemeente Breda. Dat blijkt allemaal nog niet goed te lopen, en heeft de aandacht van het college.

Daarnaast loopt er een professionaliseringslag n.a.v. een onderzoek door NCOD. Daarover is de raad geïnformeerd bij Raadsbrief van 14 januari jl. Er zijn een groot aantal activiteiten gestart die eind van het jaar afgerond zullen zijn. Een van de gewenste resultaten ervan betreft de digitale veiligheid en de veiligheid van gegevensbestanden.

Het lijkt de Rekenkamer niet handig om gedurende dit proces onderzoek daarnaar te doen.

Wellicht kan het in de toekomst wel een geschikt onderwerp zijn, om de bereikte resultaten van het lopende proces te toetsen. Voor zover de accountant dat al niet doet; het is namelijk gebruikelijk dat de accountant bij zijn onderzoek t.b.v. de managementletter uitgebreid kijkt naar de beheersing van de IT-systemen en -processen. Mochten daar onvolkomenheden in zitten - zoals op het gebied van gegevensbescherming – dan zal de accountant daar beheersingsmaatregelen op voorstellen. Dit thema is dus ook een discussie van de auditcommissie met de accountant waard.

Opgemerkt zij overigens dat enkele jaren geleden door de Rekenkamer al een onderzoek naar ICT is gedaan.²

² Rekenkamer West-Brabant, *Doelmatigheid en doeltreffendheid ICT-beleid gemeente Drimmelen* (sept. 2015).